

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Majandus- ja kommunikatsiooniminister
määrus
terviktekst
01.10.2023
Hetkel kehtiv
RT I, 28.07.2023, 5

Traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi liiklusalased kvalifikatsiooninõuded, ettevalmistamise tingimused ja kord, eksamineerimise ning temale juhtimisõiguse andmise kord, nõuded eksamisõidukile ja õppekava

Vastu võetud 27.06.2011 nr 57
[RT I, 28.06.2011, 36](#)
jõustumine 01.07.2011

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
15.04.2015	RT I, 22.04.2015, 1	25.04.2015
09.06.2016	RT I, 14.06.2016, 1	17.06.2016
08.01.2020	RT I, 16.01.2020, 1	19.01.2020, osaliselt 01.02.2020 ja 01.04.2020
28.09.2020	RT I, 02.10.2020, 1	05.10.2020
24.07.2023	RT I, 28.07.2023, 1	01.10.2023; määruses asendatud sõna „Maanteeamet” sõnaga „Transpordiamet” vastavas käändes.

Määrus kehtestatakse „Liiklusseaduse” § 100 lõigete 5, 6 ja 7 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

Määrus reguleerib traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi (edaspidi *juht*) teadmiste, oskuste ja käitumise liiklusalaseid kvalifikatsiooninõudeid (edaspidi *kvalifikatsiooninõuded*), juhi õppekava, eksamineerimist ja talle juhtimisõiguse andmist.

2. peatükk Juhi kvalifikatsiooninõuded

§ 2. Kvalifikatsiooninõuete eesmärk

(1) Juhi kvalifikatsiooninõuded kehtestatakse tema teadmistele, oskustele, käitumisele ja hoiakutele arvestades, et juht peab tundma liiklusalaste õigusaktide nõudeid ning oskama valitseda traktorit, liikurmasinat ja masinrongi (edaspidi *masin*), jälgida liiklust, märgata ja ette näha võimalikke ohte ning sellele vastavalt tegutseda.

(2) Kvalifikatsiooninõuded on aluseks juhi koolitamisel ja eksamineerimisel.

§ 3. Juhi teadmistele esitatavad nõuded

Juht peab teadma:

1) liiklusohutust mõjutavaid ja tagavaid tegureid;

- 2) liikluskultuuri mõjutavaid tegureid ja juhietikat;
- 3) emotsioonide ja pingeseisundi (stressi) mõju liiklusohutusele;
- 4) teistest liiklejatest, eriti vähekaitsutest nagu lapsed, jalakäijad, jalgratturid ja puuetega inimesed, lähtuvaid iseloomulikke riskifaktoreid;
- 5) liiklusreegleid, liikluskorraldusvahendite tähendust, teeandmise kohustust ja kiirusepiiranguid;
- 6) alkoholist, ravimitest, uimastitest, väsimusest ja pimedaaajast tulenevate muudatuste mõju juhi käitumisele, reageerimisajale, tajumisele, arusaamisele ning otsustamisele;
- 7) käitumisreegleid liiklusõnnetuse puhul;
- 8) ohte, mis on tingitud mitmesuguste masinate juhtimise ja liikumise eripärast, samuti nende juhtide vaateväljade erinevusest masina juhtimisel;
- 9) teetüüpide iseloomulikke iseärasusi ja nende kohta kehtivaid nõudeid;
- 10) riskitegureid, mida põhjustab sõit eri tee- ja ilmaoludes, eriti neid, mis tulenevad ilmamuutusest ja tuulest ning pimedast ja valgest aja vaheldumisest;
- 11) tegureid, mis mõjutavad eri tee- ja ilmaoludes masina ohutut piki- ja külgevahet ning peatumisteedkonda;
- 12) sõidukiiruse valikuga seonduvaid ohte;
- 13) masina ja veose ohutust puudutavaid tegureid;
- 14) masina ehitust, suutmaks avastada ja võimalusel kõrvaldada masinal selle juhtimist ja liiklust ohustada võivaid vigu ja rikkeid, eriti rooli, pidurite ja vedrustuse, rehvide, tulede, tuuleklaasi ja selle puhastussüsteemide, turvavarustuse, toite- ja väljalaskesüsteemi jms juures;
- 15) masina ehituse üldpõhimõtteid ning töö- ja mõõteriistade töö põhimõtteid;
- 16) nõudeid masina massi, teljekoormuse ja mõõtmete kohta;
- 17) nõudeid masina tehnohoolduse ja tehnolähteväljalaskesüsteemi kohta;
- 18) masina konstruktsioonist ja kasutusalaast lähtuvaid täiendavaid ohte;
- 19) elektri- ja tuleohutusnõudeid;
- 20) nõudeid masina kasutamiseks vajaliku dokumentatsiooni kohta;
- 21) tööohutuse, töötervishoiu ja töökeskkonna ohutusega seonduvate õigusaktide nõudeid;
- 22) ohte ja vastutust töötamisel ja sõitmisel väljaspool teed lähtudes maa kui eraomandi ja looduse kaitsest;
- 23) keskkonnakaitsenõudeid.

§ 4. Juhi oskustele esitatavad nõuded

Juht peab oskama:

- 1) valitseda masinat;
- 2) kontrollida masina tehnilist seisukorda, hinnata rooli, pidurite, velgede, rehvide, valgustus- ja signaalisatsiooniseadmete ning helkurite korrasolekut, turvavarustuse olemasolu, uste suletust;
- 3) käsitada eri masinamarkide põhiseadmeid, lisaseadmeid ja abiseadmeid, tagamaks masina häireteta juhtimise liiklemisel ja tööoperatsioonides;
- 4) pukseerida masinat või juhtida pukseeritavat masinat;
- 5) hinnata ja ette arvata teiste liiklejate käitumisest tulenevaid ohte ja vastavalt nendele tegutseda;
- 6) valida kõige ohutum tee sihtpunkti jõudmiseks olenevalt aastaajast ja liiklustihedusest;
- 7) hinnata masina tehnilist seisukorda liikluses;
- 8) kasutada valgustusseadmeid (sealhulgas töötulesid) nõuetekohaselt;
- 9) järgida masina tehnohooldusgraafikut;
- 10) tegutseda õigesti liiklus- ja tööõnnetuse korral;
- 11) osutada kannatanule vajadusel esmaabi ja kasutada elustamisvõtteid;
- 12) kasutada kaitse- ja päästevahendeid;
- 13) kasutada ohutult tõste- ja haakeseadmeid;
- 14) kontrollida haakeseadme pidureid ja elektriühendusi;
- 15) haagise sõidukile külge- ja lahtihaakimist.

§ 5. Juhi käitumisele esitatavad nõuded

(1) Juht peab ohutu liiklemise tagamiseks rakendama kõiki vajalikke juhtimisvõtteid, olema tähelepanelik ja mõistev teiste liiklejate suhtes, vältima põhjendamatult teiste liiklejate takistamist ning arvestama liikluskiiruste ja gabariitide erinevustest tulenevaid eripärasid.

(2) Juht peab olema võimeline käsitsema masina liikumise ajal klaasipuhastit, klaasipesurit, klaasipuhurit, kliimaseadet, valgustusseadmeid jms, kaotamata samal ajal ülevaadet liiklusolukorrast ja hoolitsema, et tema tegevus oleks teistele liiklejatele arusaadav.

(3) Juht peab olema võimeline juhtima masinat ohutult, iseseisvalt ja sujuvalt. Ohutu sõitmise tagamiseks peab juht rakendama kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid:

- 1) jälgima nii otseselt kui tahavaate peeglite abil liiklust, liikluskorraldusvahendeid, oskama märgata tekkinud ohtu ja hinnata ohtu tekkimise võimalusi nii enda ees, külgedel kui taga;
- 2) ohtu korral õigesti tegutseda;
- 3) käituma seaduskuulekalt, järgima liiklusreeglite nõudeid ja liikluse reguleerija märguandeid;
- 4) suhtlema lubatud ja arusaadaval viisil teiste liiklejatega.

(4) Juht peab käituma:

- 1) vastutustundlikult;
- 2) riske vältivalt;
- 3) teisi liiklejaid arvestavalt ja suhtuma neisse lugupidavalt;

4) keskkonda säästvalt.

3. peatükk

Juhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning õppekava

§ 6. Juhi ettevalmistamise korraldamine

(1) Juhi ettevalmistamine peab õpilasele andma teadmised, oskused ja hoiakud liikluses käitumiseks vastavalt juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele ja riiklikule õppekavale.

(2) Juhi koolitust teostavad eraõiguslikud juriidilised isikud, füüsilisest isikust ettevõtjad ning riigi- ja munitsipaalharidusasutused (edaspidi *koolitaja*), kellel on vastav mootorsõidukijuhi koolitamise luba (edaspidi *koolitusluba*).

(3) Juhte valmistatakse ette T-kategooria mootorsõiduki juhtimisõiguse saamiseks.

(4) Juhi ettevalmistamise õppekavade sisu ja maht määratakse õppekavaga.

(5) Jätkuõppe korras valmistatakse ette sõidueksamit korduvalt mittesooritanud juhtimisõiguse taotlejaid. [RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

§ 7. Kursusest osavõtjale esitatavad tingimused

Koolituskursusele võetakse õppima T-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust taotlev isik, kes:

1) elab „Liiklusseaduse” § 100 lõike 2 mõistes alaliselt Eestis;

2) omab T-kategooria mootorsõiduki juhtimist lubavat tervisetõendit;

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

3) on koolituse alustamisel vähemalt 14,5-aastane T-kategooria mootorsõiduki piiratud juhtimisõiguse taotlemisel;

4) on koolituse alustamisel vähemalt 17,5-aastane T-kategooria mootorsõiduki juhtimisõiguse taotlemisel, mille täismass ei ületa 18 000 kg.

§ 8. Õppetöö korraldus ja kestus

(1) [Kehtetu -RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(2) Teoria- ja õppesõidu ühe õppetunni arvestuslik kestus on 45 minutit. Korraga on teooria- ja sõiduõpet lubatud läbi viia kestusega kuni 90 minutit. Iga 90-minutilise ajavahemiku kohta peab õpetaja ja õpilase jaoks ette nägema katkematu puhkepausi vähemalt 15 minutit, mille jooksul õppetegevust ei toimu.

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(3) [Kehtetu -RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(4) Liiklusteooriaõppe (edaspidi *teooriaõpe*) tundide ja õppesõitude ülesehitus ja vahelduvus peavad tagama õppekavas ettenähtud teadmiste ja oskuste omandamise ning õpilase ettevalmistamise vastavalt juhi kvalifikatsiooninõuetele ja õppekavale.

(5) Teooriaõppe läbiviimiseks võib koolitaja lisaks auditoorsele õppevormile kasutada ka elektroonilist õppevormi. Liiklusteooria elektroonilise õppevormi õppematerjali vastavust kehtestatud nõuetele hindab Transpordiamet.

(6) Õpilase ettevalmistamise taseme hindamiseks teostab koolitaja õppekavas ettenähtud õppeainete ja sõiduteemade omandamise vahekontrolli koolitaja poolt kehtestatud korras ja mahus.

(7) Õppesõit viiakse läbi muuks liikluseks suletud platsil ja pärast seda teeliikluses. Õppesõidul peab õpilasel olema kaasas õpilase koolituskursuse õpingukaart (edaspidi *õpingukaart*). Õppesõidu alustamisel märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidu läbiviimise kuupäeva, kellaaja ja õppekava kohase teema. Õppesõidu lõpus märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidutundide arvu ja hinnangu õpilase oskuste kohta. Paberkaardil oleva õpingukaardi sissekannete õigsust kinnitavad õppesõidu lõpus õpilane ja õpetaja oma allkirjaga. Elektroonilise õpingukaardi puhul kinnitavad sõiduõppe sissekannete õigsust õpetaja ja õpilane elektroonilise õpingukaardi keskkonnas, millesse sisenemine nõuab õpetaja ja õpilase autentimist.

[RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

(7¹) Juhi jätkuõpet viiakse läbi õppesõidu vormis seoses juhtimisõiguse taotleja sõidueksami korduva mittesooritamiseega. Jätkuõppe eesmärk on juhi süvendatud ettevalmistamine, tagamaks juhile vajalike teadmiste ja oskuste omandamise.

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(8) Õppesõiduk peab vastama käesoleva määruse §-s 20 toodud nõuetele. Õppesõidukil peab olema eest ja tagant nähtav nõuetekohane õppesõidutunnusmärk.

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(9) Õpilase ettevalmistuse taseme mitterahuldavate tulemuste korral peab koolitaja andma õpilasele õppeprotsessi käigus täiendavat tagasisidet ja konsultatsioone, tagamaks juhile vajalike teadmiste ja oskuste omandamise.

§ 9. Õppekava

(1) Juhil ettevalmistamise sisu ja maht määratakse käesolevas määruses sätestatud õppekavaga.

(2) Koolituskursuse lõpliku ülesehituse ja läbiviimise korra kehtestab koolitaja, lähtudes käesoleva määruse tabelis 1 toodud kohustuslike õppeainete loetelust ja nende minimaalsest mahust.

(3) T-kategooria mootorsõiduki juhi õppekava hõlmab käesoleva määruse lisas 7 toodud õppeaineid ja sõiduteemasid.

(4) Õppeainete loetelu teemade ja alateemade kaupa on toodud käesoleva määruse lisas 2.

(5) Vajalikud lisakoolituse teemad ja mahud täpsustab koolitaja pärast vahekontrolli.

(6) Juhul kui õpilasel on eelnevalt B-kategooria auto juhtimisõigus, siis on koolitajal õigus sõltuvalt isiku eelnevast ettevalmistusest vähendada nii teooriaõppe kui ka sõiduõppe mahtu kuni 50% võrra.

(7) Jätkuõppe sisu määrab koolitaja lähtuvalt sõidueksami mittesooritamise põhjustest. Jätkuõppe minimaalne maht on kaks sõidutundi.

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

§ 10. Hindamise alused

(1) Hindamise aluseks on nõue selgitada välja õpilase teadmised, oskused ja hoiakud kogu õppekava ja selle üksikute teemade osas. Vajadusel antakse õpilasele lisakoolitust nii teoreetiliste teadmiste kui ka praktiliste oskuste täiendamiseks, et õpilane vastaks juhi kvalifikatsiooninõuetele.

(2) Koolitaja kasutab hindamissüsteemi – „sooritas”, – „ei sooritanud”.

(3) Juhil ettevalmistamise õppekava edukalt läbinud juhile väljastab koolitaja mootorsõidukijuhi koolituskursuse tunnistuse.

[RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

§ 11. Nõuded koolitajale

Koolitajal peavad olema:

- 1) tervisekaitse nõuetele vastavad õpperuumid (hooned, sisustus ja muu vara) või nende kasutamise võimalus;
- 2) õppesõiduväljak (vähemalt 2500 m² pindalaga ja kõva kattega) või selle kasutamise võimalus;
- 3) õppesõidukid või õppesõidukite kasutamise võimalus;
- 4) käesoleva määruse §-s 12 sätestatud nõuetele vastavad mootorsõidukijuhi õpetajad;
- 5) õppekava ja õppedokumentatsioon;
- 6) õppekavades ettenähtud teemade läbiviimiseks vajalikud meetodilised ja audiovisuaalsed õppevahendid ning tarvikud.

§ 12. Nõuded õpetajale

Õpetaja peab vastama „Liiklusseaduse” §-s 118 toodud nõuetele ning omama Transpordiameti poolt väljastatud mootorsõidukijuhi koolitamise õigust tõendavat tunnistust.

[RT I, 22.04.2015, 1- jõust. 25.04.2015]

§ 13. Nõuded õppedokumentatsioonile

(1) Juhil koolitajal peab olema järgmine õppedokumentatsioon:

1) [kehtetu -RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

2) õppetöö päevik, mis peab sisaldama õpperühma numbrit, õpetatava mootorsõiduki kategooriat, andmeid õpperühmas olevate õpilaste kohta, mootorsõidukijuhi õpetaja ees- ja perekonnanime, õppetöö alguse ja lõpu kuupäeva, märkeid teooriaõppest osavõtu kohta, õpeteemade registreerimist, tundide arvu ja õpetaja kinnitust sellele;

3) andmed mootorsõidukijuhi koolituskursuse tunnistuste väljaandmise kohta, mis peab sisaldama tunnistuse numbrit, tunnistuse saaja ees- ja perekonnanime, isikukoodi, õpitud mootorsõiduki kategooriat, väljaandmise kuupäeva, protokollinumbrit, mille alusel on tunnistus väljastatud, ja tunnistuse saaja allkirja;

[RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

4) õpingukaart, mis sisaldab õpilase ees- ja perekonnanime, õpetaja ees- ja perekonnanime, õpetajale väljastatud mootorsõidukijuhi õpetaja tunnistuse numbrit, koolitaja nime või nimetust, kinnitust õpingukaardi väljastamise kohta, andmeid õpilase teeliiklusesse lubamise kohta (kuupäev, koolitaja kinnitus), andmeid õppesõidu lõpetamise kohta (kuupäev, koolitaja kinnitus), andmed täiendavalt (lisana) väljastatud uue õpingukaardi kohta, õppesõidu läbiviimise kuupäeva ja kellaega, kategooriat, õppesõidu teemat, sõidutundide arvu, tagasisidet õpilase oskuste kohta ja õpilase ning õpetaja kinnitust õppesõidu vastava teema läbiviimise kohta;

[RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

5) andmed koolituskursuse õpingukaartide väljaandmise kohta, mis sisaldab õpingukaardi numbrit, õpingukaardi saaja ees- ja perekonnanime, isikukoodi, õpitava mootorsõiduki kategooriat, väljaandmise kuupäeva ja õpingukaardi saaja allkirja.

[RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

(2) Käesolevas paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumente säilitatakse viis aastat ning neid võib säilitada elektrooniliselt või kinnitatuna kaustas. Elektrooniliselt säilitatavad dokumendid peavad olema koolitaja poolt digitaalselt allkirjastatud. Elektroonilise õpingukaardi andmeid tuleb säilitada vähemalt viis aastat.

(3) Koolitaja peab esitama kolme tööpäeva jooksul pärast õpperühma õppetöö algust Transpordiametile elektrooniliselt koolitaja nime ja registrikoodi, õpperühma numbrit, õpitava mootorsõiduki kategooria, õppetöö alguse aja, õpilase ees- ja perekonnanime ning isikukoodi või sünniaja. Koolitaja ei esita Transpordiametile jätkuõppele osalejate andmeid ja nende isikute andmeid, kes osalevad koolitusel oma teadmiste või oskuste täiendamiseks, mille eesmärgiks ei ole juhtimisõiguse taotlemine.

[RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

(4) Mootorsõidukijuhi koolituskursuse läbimise andmed peab koolitaja esitama elektrooniliselt Transpordiametile hiljemalt järgmisel tööpäeval pärast koolituskursuse tunnistuse väljaandmist. Andmed koolituskursuse teooriaõppe läbimise kohta võib koolitaja esitada pärast teooriaõppe edukat lõpetamist. Andmed peavad sisaldama tunnistuse numbrit, väljaandmise kuupäeva, tunnistuse saanud isiku ees- ja perekonnanime, isikukoodi ja õpitud mootorsõiduki kategooriat.

[RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

(4¹) Jätkuõppe läbimise andmed peab koolitaja esitama elektrooniliselt Transpordiametile hiljemalt järgmisel tööpäeval pärast jätkuõppe läbimist. Andmed peavad sisaldama jätkuõppe lõpetanu ees- ja perekonnanime, isikukoodi ning jätkuõppe läbimise kuupäeva.

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

4. peatükk

Juhi eksamineerimine ja talle juhtimisõiguse andmise kord

§ 14. Juhi eksamineerimise üldnõuded

(1) Juhi eksamineerimist teostab Transpordiamet.

[RT I, 22.04.2015, 1- jõust. 25.04.2015]

(2) Masina juhtimisõiguse saamiseks peab juht sooritama liiklusteooriaeksami (edaspidi *teooriaeksam*) ning seejärel oskuste ja käitumise eksami (edaspidi *sõidueksam*).

(3) Juhi eksamineerimisel selgitatakse juhi teadmiste, oskuste, käitumise ja hoiakute vastavus juhi kvalifikatsiooninõuetele.

(4) Masina piiratud juhtimisõiguse saamiseks peab juht sooritama teooria- ja sõidueksami.

§ 15. Eksamile lubamise tingimused

(1) Masina juhtimisõiguse taotlemiseksamile lubatakse isik, kes vastab „Liiklusseaduse” § 108 lõikes 8 toodud tingimustele või on „Liiklusseaduse” § 111 lõikes 1 toodud nõuetele vastava koolitaja juures lõpetanud taotletava kategooria mootorsõiduki juhi õppekavakohase koolituskursuse ning kelle andmed koolituskursuse läbimise kohta on kantud liiklusregistrisse.

(1¹) Masina juhtimisõiguse taotlemise teooriaeksamile lubatakse isik, kes on liiklusseaduse § 111 lõikes 1 sätestatud koolitaja juures lõpetanud vähemalt taotletava kategooria mootorsõiduki juhi õppekavakohase teooriaõppe koolituskursuse ning kelle andmed koolituskursuse läbimise kohta on kantud liiklusregistrisse.

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(2) Masina juhtimisõiguse taotlemise eksamil registreeritakse juhiste kohaselt, mis avaldatakse Transpordiameti veebilehel. Enne eksamitele registreerimist peab isikul olema tasutud riigilõiv juhiloa väljastamise ning teooria- ja sõidueksamile registreerimise ja eksamite vastuvõtmise eest.

(3) Masina juhtimisõiguse taotleja peab esitama Transpordiametile:

- 1) mootorsõidukijuhi koolituskursuse tunnistuse juhul, kui tunnistuse andmed liiklusregistrist puuduvad;
- 2) juhi tervisetõendi. Tervisetõendit ei pea esitama, kui juhi tervisetõendi andmed liiklusregistris on kehtivad ja juhi terviseseisund ei ole muutunud või kui tervisetõendi väljastaja on andmed esitanud Transpordiametile elektrooniliselt;
- 3) isikutunnistuse või muu isikut ja elamisloa tõendava dokumendi;
- 4) juhtimisõigust tõendava dokumendi juhul, kui see on eelnevalt väljastatud (kaasa arvatud välisriigis väljastatud);
- 5) [kehtetu –RT I, 14.06.2016, 1- jõust. 17.06.2016]

(3¹) Masina juhtimisõiguse taotlemisel Transpordiametis kasutatakse liiklusregistris või isikut tõendavate dokumentide andmekogus olevat allkirjakujutist ja näokujutist, või fotot, mis vastab isikut tõendavate dokumentide seaduse alusel isikut tõendava dokumendi väljaandmise taotlemisel kehtestatud fotole esitatavatele nõuetele. Liiklusregistris või isikut tõendavate dokumentide andmekogus olevat fotot või näokujutist võib kasutada, kui see ei ole vanem kui viis aastat.
[RT I, 14.06.2016, 1- jõust. 17.06.2016]

(4) Masina juhtimisõiguse teooriaeksami ja sõidueksami võib isik sooritada pärast seadusega kehtestatud juhtimisõiguse andmiseks ettenähtud vanuse alammäära täitumist.

§ 16. Eksamite vastuvõtmine

- (1) Enne eksami algust tutvustab eksamineerija eksamineeritavatele eksamil kehtivaid nõudeid ja korda.
- (2) Teooriaeksami läbiviimisel ja hindamisel juhendatakse käesoleva määruse lisas 2 toodud nõuetest.
- (3) Teooriaeksami tulemus teatatakse eksamineeritavale vahetult pärast eksami sooritamist.
- (4) Sõidueksami läbiviimisel ja hindamisel juhendatakse käesoleva määruse lisades 4 ja 5 toodud nõuetest.
- (5) Kui eksamineeritav rikub eksamikorda, katkestatakse eksam ja see loetakse mittesooritatuks. Eksami mittesooritamise põhjus märgitakse liiklusregistri andmebaasi.
- (6) Eksamineerija peab sõidueksami lõppedes eksamineeritavale teatama eksami käigus tehtud vead ja eksami tulemuse.
- (7) Eksami tulemused kantakse liiklusregistrisse hiljemalt eksami sooritamise päeva lõpuks.
- (8) Eksamineeritaval on eksami ajal keelatud kasutada abi- ja lisavahendeid, samuti kõrvaliste isikute abi ning suunavaid märkusi, mis võivad mõjutada teooria- või sõidueksami ülesannete iseseisvat sooritamist. Juhul kui eksamineeritav kasutab teooriaeksami sooritamisel keelatud abi või lisavahendeid, siis loetakse eksam mittesooritatuks.

§ 17. Teooriaeksam

- (1) Teooriaeksami küsimuste arv ja temaatika on toodud käesoleva määruse lisas 8.
- (2) Eksamipiletid koostab Transpordiamet lähtuvalt käesoleva määruse lisas 8 toodud eksami sooritamise eesmärgist, küsimuste temaatikast ja küsimuste arvust.
- (3) Eksamipiletid avalikustamisele ei kuulu.
- (4) Eksamipileteid muudetakse perioodiliselt, kuid mitte harvem kui kaks korda aastas.
- (5) Teooriaeksami küsimused on jagatud järgnevatesse kategooriatesse:
 - 1) liiklusohutus;
 - 2) liiklusreeglid;
 - 3) liikluspsühholoogia;
 - 4) muu liikluse ja sõidukiga seonduv.[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]
- (6) T-kategooria mootorsõiduki juhi teooriaeksam koosneb 40-st küsimusest, millest 10 küsimust käsitlevad liiklusohutust. Eksami sooritamiseks on lubatud teha kokku kuni 5 viga. Liiklusohutust käsitlevates teemades on lubatud teha üks viga.
[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]
- (7) Teooriaeksami kestus T-kategooria mootorsõiduki juhtimisõiguse taotlemisel on 35 minutit.
[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(8) Teooriaeksamil tuleb vastata kõikidele küsimustele. Ainult üks vastusevariant on õige. Küsimus loetakse valesti vastatuks, kui vastusevariant on vale või jäetud vastamata.
[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(8¹) Teooriaeksam viiakse läbi infotehnoloogiliste lahenduste vahendusel. Erandina võib eksamineeritava kirjaliku motiveeritud taotluse alusel kasutada teooriaeksami läbiviimisel kirjalikku või suulist vormi. Kirjaliku või suulise teooriaeksami vastuvõtmiseks moodustab Transpordiameti määratud isik vähemalt kolmeliikmeliseksamikomisjoni.
[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(9) Teooriaeksami sooritamiseks ettenähtud aja lõppemisel vastamata jäänud küsimused loetakse valesti vastatuks.

(10) Eksamitulemusi hindab Transpordiamet. Tehniliste vahendite kasutamisel kehtestab eksamitulemuste hindamise korra Transpordiameti peadirektor kooskõlas käesolevas paragrahvis toodud nõuetega.

(11) Teooriaeksami tulemus teatatakse eksamineeritavale vahetult pärast eksami lõppemist.

(12) Sooritatud teooriaeksam on kehtiv kaksteist kuud arvates eksami sooritamise päevast.

(13) Kui eksamineeritav ei sooritanud edukalt teooriaeksami, siis korduseksamit võib ta sooritada Transpordiametis mitte varem kui ülejärgmisel päeval arvates teooriaeksami mittesooritamisest.
[RT I, 22.04.2015, 1- jõust. 25.04.2015]

§ 18. Sõidueksam

(1) Sõidueksamile lubatakse eksamineeritav pärast teooriaeksami edukat sooritamist.

(1¹) Pärast iga kolmandat mittesooritatud sõidueksamit peab isik läbima koolitaja juures vähemalt kahe sõidutunni ulatuses jätkuõppe. Juhtimisõiguse taotleja saab uuesti sõidueksamile registreerida pärast jätkuõppe läbimise andmete edastamist Transpordiametile.
[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(2) Sõidueksami käigus peab eksamineeritav olema võimeline masinat ohutult, iseseisvalt ja sujuvalt juhtima. Eksamineeritav peab oskama liiklusalaseid teadmisi praktikas rakendada, käituda tavaliiikluses ohutult ja olema tähelepanelik teiste liiklejate suhtes.

(3) Sõidueksam võetakse vastu kahes järgus:

- 1) eksami esimeses järgus – eksamiks kohandatud, muuks liikluseks suletud platsil;
- 2) eksami teises järgus – liikluseks avatud teedel.

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(4) Sõidueksami esimese järgu harjutuste sooritamise kestus on kuni 10 minutit, sõidueksami teise järgu kestus on vähemalt 35 minutit. Masinrongi koostamiseks ja lahutamiseks antakse täiendavalt aega kuni 10 minutit.
[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(5) Sõidueksam algab masina ja kasutatava haagise ohutuse kontrolliga, mille viib läbi eksamineeritav iseseisvalt.

(5¹) Sõidueksami teine järk viiakse läbi masinrongiga.
[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(5²) Sõidueksami teise järgu marsruudi koostab eksamineerija suunitlusega kergemalt raskemale. Eksamineerija koostatud sõidueksami marsruut peab olema koostatud selliselt, et eksamisõidu käigus oleks võimalik kontrollida ja hinnata eksamineeritava oskuste ja käitumise vastavust juhi kvalifikatsiooninõuetele.
[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

(6) Sõidueksami esimene järk ja selle tulemuste hindamine peab toimuma vastavalt käesoleva määruse lisas 4 ja teine järk vastavalt lisas 5 toodud nõuetele. Eksam loetakse sooritatuks, kui eksamineeritava oskused ja käitumine vastavad käesoleva määruse lisades 4 ja 5 toodud nõuetele.

(7) Sõidueksami käigus tehtud märkused, hinnangud ja otsuse sõidueksami sooritamise kohta kannab eksamineerija sõidueksami kaardile, mis sisaldab järgmisi andmeid:

- 1) eksamineeritava ees- ja perekonnanimi, isikukood ja foto;
- 2) taotletava mootorsõiduki juhtimisõiguse kategooria;
- 3) sõidueksami toimumise kuupäev, alguse ja lõppemise kellaeg;
- 4) sõidueksamil kaasa sõitvate isikute nimed;

- 5) sõidueksamil kontrollitavate ja hinnatavate elementide loetelu;
 - 6) erimanöövritele kulunud aeg;
 - 7) sõidueksami kommentaarid, hinnangud, mittesooritatud eksamil hindamata jäänud kvalifikatsiooninõuded ja tulemus;
 - 8) vaidlustamisviide.
- [RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

(8) Sõidueksami ajal istub eksamineerija juhi kõrvalistmel, selle puudumisel hindab eksamineerija sõidueksami sooritamist eksamisõidukil järelsõitvas autos, kasutades juhiste andmisel sidevahendeid.

§ 19. Eksamitulemuste hindamine ja teatamine

(1) Eksamineerija peab sõidueksami lõppedes eksamineeritavale teatama eksami käigus tehtud vead ja eksami tulemuse.

(2) Sõidueksami võib enneaegselt lõpetada ja eksam loetakse mittesooritatuks, kui:

- 1) selgub, et eksamineeritava oskused ja käitumine ei vasta käesoleva määruse lisades 4 või 5 toodule;
- 2) eksamineeritavale osutatakse lubamatut abi, mis muudab eksamineeritava hindamise sõidueksamil võimatuks.

(3) Kui eksamineeritav ei sooritanud edukalt sõidueksamit, võib ta eksamit korrata Transpordiameti määratud ajal.

[RT I, 22.04.2015, 1- jõust. 25.04.2015]

§ 20. Nõuded eksamisõidukile

(1) Sõltuvalt juhtimisõiguse taotleja vanusest on eksamisõidukina lubatud kasutada:

- 1) T-kategooria mootorsõidukit või masinrongi, mille valmistaja lubatud täismass ületab 5000 kg, kuid ei ületa 18 000 kg, kui juhtimisõigust taotleb 15–17-aastane isik;
- 2) T-kategooria mootorsõidukit, mille valmistaja lubatud täismass on üle 8000 kg, kui juhtimisõigust taotleb 18-aastane isik.

(2) Puudega isikult võetakse sõidueksam vastu temale kehtivatele nõuetele kohandatud masinaga.

(3) Juhul kui eksamil kasutataval masinal puudub kõrvaliste, peab eksamil kasutatav masin olema varustatud sidevahendiga, mille abil eksamineerija saab pidada sidet eksamineeritavaga.

(4) T-kategooria mootorsõiduki haagis peab sõidueksamil olema R2- või R3-kategooria haagis.

[RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]

§ 21. Juhtimisõiguse andmine

(1) Juhtimisõigus antakse eksamineerija suulise otsuse alusel isikule:

- 1) kes vastab „Liiklusseaduse” §-des 100, 101 ja 103 sätestatud tingimustele;
- 2) kelle alaline elukoht on Eestis ning kes on Eestis elanud viimase aasta jooksul vähemalt 185 päeva;
- 3) kes on edukalt sooritanud nõutavad eksamid ja kelle eksami tulemused on kantud liiklusregistrisse.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikule väljastab Transpordiamet juhiloa hiljemalt kümne päeva jooksul juhtimisõiguse andmisest arvates.

[RT I, 22.04.2015, 1- jõust. 25.04.2015]

(3) Juhile eelnevalt väljaantud juhiluba kuulub tagastamisele Transpordiametile uue juhiloa väljastamisel ning kaotab kehtivuse pärast uue juhiloa selle omanikule väljastamist.

[RT I, 22.04.2015, 1- jõust. 25.04.2015]

(4) Piiratud juhtimisõiguse võib T-kategooria mootorsõiduki juhtimiseks, mille täismass üksi või koos haagisega ei ületa 8000 kg, anda 15-aastasele isikule, kes on edukalt sooritanud eksamid vastavalt käesolevas peatükis sätestatud korrale ja nõuetele.

§ 22. Juhtimisõigust tõendav dokument

(1) T-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust tõendavaks dokumendiks on mootorsõiduki juhiluba, mille esiküljele kantakse mootorsõiduki kategooria tähisena „T” ja tagakülje märkuste lahtrisse sama tähis ning selle kande selgitus.

(2) T-kategooria mootorsõiduki piiratud juhtimisõigust tõendavaks dokumendiks on piiratud õigusega juhiluba, mis kehtib kuni isiku 16-aastaseks saamiseni.

(3) Piiratud juhtimisõigusega juhiluba vahetatakse T-kategooria mootorsõiduki juhiloa vastu eksamiteta 12 kuu jooksul piiratud juhiloa kehtivuse lõppemisest alates. Kui piiratud juhtimisõigusega juhiloa omaja ei ole 12 kuu jooksul piiratud juhiloa kehtivuse möödumisest arvates taotlenud T-kategooria mootorsõiduki juhiluba, siis peab ta juhiloa saamiseks sooritama teooria- ja sõidueksami.

5. peatükk Rakendussätted

§ 23. Õigusakti kehtetuks tunnistamine

[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

Lisa 1 Koolituskursuse õpingukaart
[Kehtetu -RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

Lisa 2 Õppeainete temaatiline plaan

Lisa 3 Mootorsõidukijuhi koolituskursuse tunnistus
[Kehtetu -RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

Lisa 4 Sõidueksami esimeses järgus eksamineeritavale esitatavad nõuded ja tema tegevuse hindamine
[RT I, 02.10.2020, 1- jõust. 05.10.2020]

Lisa 5 Sõidueksami teises järgus eksamineeritavale esitatavad nõuded ja tema tegevuse hindamine
[RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

Lisa 6 Sõidueksami kaart
[Kehtetu -RT I, 28.07.2023, 1- jõust. 01.10.2023]

Lisa 7 T-kategooria mootorsõiduki juhi õppekava õppeained ja sõiduteemad

Lisa 8 Teooriaeksami küsimuste arv ja temaatika
[Kehtetu -RT I, 16.01.2020, 1- jõust. 01.02.2020]